

Játékos gondolatok

Felsmann István Lego-reliefjeiről

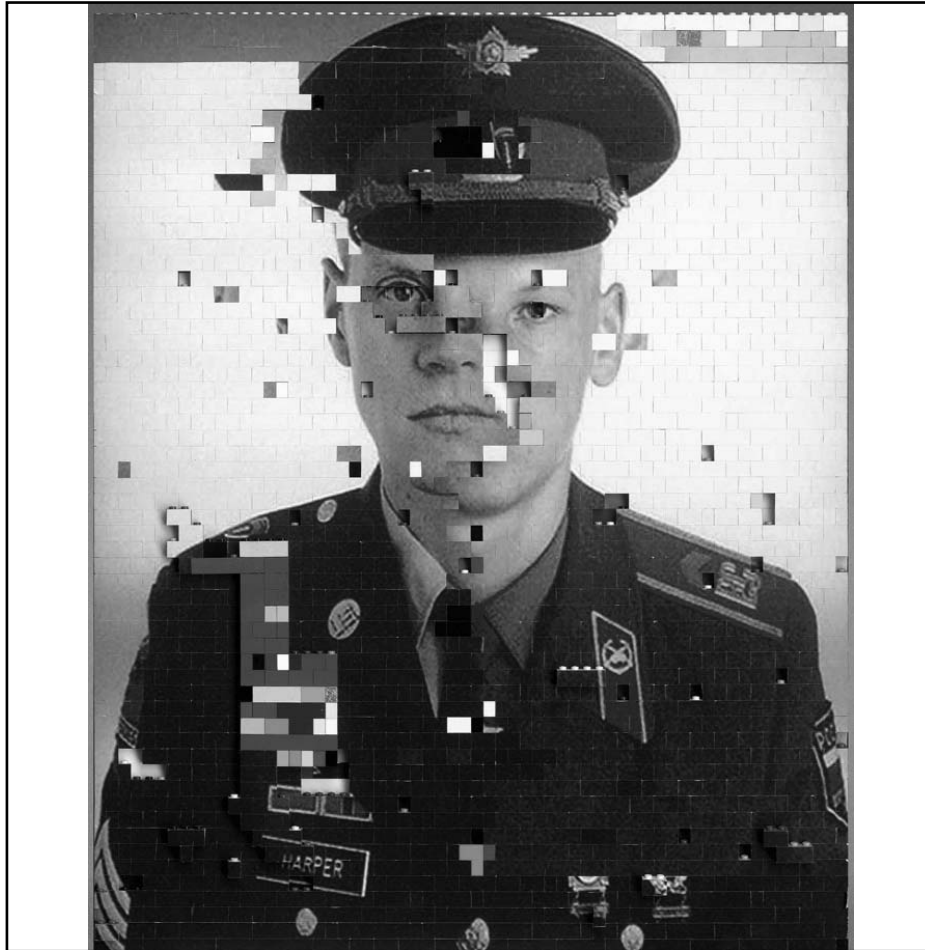
Felsmann István Lego-reliefjei egyszerre mozgatják meg a szemlélő művészeti, filozófiai, popkulturális ismereteit és hozzák felszínre gyerekkori, talán már félig elfeledett, emlékeit. Legozni nem csak annyit jelent, hogy egy adott cég termékevel játszani. Altalánosabb fogalom, ami talán a mérnöktudományok és a szabad kreativitás metszéspontjában található, hiszen fogalmi jelentésében nem más, mint egységnyi, szabványosított elemekből újat létrehozni. A Lego készletek sokáig önelvűek voltak, saját belső, minimalista történettel, hogy aztán a korszellemnek (és valószínűleg a piaci igényeknek) megfelelően lassan átadják a helyüket a különböző licenzelt univerzumoknak, így lett Batman-, STAR WARS- vagy éppen Gyűrűk ura Lego. Magának a játéknak az alkatrészei azonban továbbra is kompatibilisek egymással, nem szabva gátat a szabad képzeletnek: a gothami sötét lovag nyugodtan harcolhat Gollammal a Millennium Falcon fedélzetén. Ezt az attitűdöt hivatalosan is deklarálta a Lego egész estés mozifilmje, nyíltan felvállalva az (össze)építés szerepének hangsúlyozását a díszletek, eszközök, szereplők és egyben a történet szintjén. Ezért lehet az építőmesterek vezetője Vitruvius, és ezért találkozhat Michelangelo a cinquecento szobrász Michelangeloval, a Tini Nindzsa Harci Teknőccel.

90 Miért ez az egész kitérő? Mert Felsmann munkáinak szó szerint az alapját az egymáshoz illeszkedő, szabványosított építőkövek alkotják, átvitt értelemben pedig korunkra jellemző egymásmellettisége a különböző narratíváknak, történeteknek.

Egyiptom című munkája egyszerű homokszín felületet mutat, rajta egy fekete téglalappal és egy hozzá vezető derékszögben tört csíkkal. Alatta vékony színes vonal. A címből eredő asszociáció útján a néző előtt felrémlik mintha egy térképet látna egy piramisról, előtte a dromosz, a felvonulási út, alatta a Nílus. Ha csak ennyi lenne, nem lenne izgalmas, azonban a választott médium új tulajdonságai jelennek meg. A kép tetején meghagyott illesztőtüskék mintha pártázatot alkotnának, és az egyenletes felület megtörő hiányok hirtelen obeliszkekre, emlékművekre emlékeztetnek. A felülnézet hirtelen kifordul önmagából és a régi térképekre emlékeztető módon oldalnézeteket mutat.

A Vogue címlapját mutató képen egészen más jelentősége van a hiánynak. A szem gyorséttermeként működő képes magazin-címlapok teljesen más értelmet nyernek azzal, hogy a kép nyíltan fel meri vállalni anyagválasztását és használatát. Az egymás mellé illesztett elemek közötti üresség mintha a címlap által reklámozott cikkek inkoharenciáját és tartalmatlanságát mutatná.

Kérdés, hogy mi történik ezzel a címlappal, amikor hirtelen a Flash Art címlapjára kerül. Vajon tartalmában hasonlít egymáshoz a két folyóirat, vagy éppen ellenkezőleg, a Flash Art felismerte azt a képi kvalitást, ami elvitathatatlan a Vogue-tól, és mint popkulturális ikont a címlapjára he-

91

lyezte? Önreferencia? Irónia? Felsmann nem segíti ki az értelmezőt ebből a csapdából, annak magának kell a kérdéseire megtalálnia a választ, saját ízlése szeint összeillesztve a támpontként szolgáló elemeket.

Az egymáshoz illesztett Legodarabok alkothatnak akár egyszerű falat, ahogy a Checkpoint Charle I-II sorozatban látjuk. A berlini fal asszociációja kézenfekvőnek tűnik, de talán egy kicsit túlzottan is nyilvánvaló. Az átkelő, ami a fallal együtt a hidegháború egyik szimbóluma volt, mára turistacsalogató látványossággá változott. Ami régen a húsbavágó realitás, a hatalom megjelenése volt, melyet nemzetközi paktumok és a fegyveres erők kényes egyensúlya tartott a helyén, mára a nemzeti-, és világtörténelmi emlékezet tárgya, dekonstruálható és rekonstruálható, azaz szét-szedhető és összerakható.

Gárdonyi László

